

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського

ІНСТИТУТ АРХІВОЗНАВСТВА

ПАЛЛАДІН ОЛЕКСАНДР ВОЛОДИМИРОВИЧ
(10.09.1885 – 06.12.1972)
біохімік, академік АН УРСР (1929)

Фонд № 30
Опис № 1

1938-1985

Київ - 2002

ПЕРЕДМОВА

Палладін Олександр Володимирович – біохімік, академік АН УРСР (1929), АН СРСР (1942), з 1939 – віце-президент, 1946 – 1962 – президент АН УРСР, дійсний член АМН СРСР (1944), АН БРСР (1950), Польської АН (1950), почесний академік Болгарської, Румунської, Угорської Академії наук, заслужений діяч науки УРСР (1935), Герой соціалістичної праці (1955).

Народився 10 вересня 1885 р. в Москві, син академіка Російської АН Палладіна Володимира Івановича. 1903 р. закінчив гімназію і поступив у Петербурзьський університет на природниче відділення фізико-матиматичного факультету. З 1905 р. почав наукову діяльність в лабораторії І.П.Павлова, під його керівництвом виконав свою першу наукову роботу "Образование искусственных условных рефлексов на сумму раздражений". Після закінчення університету (1908) працював асистентом, згодом доцентом кафедри фізіології жіночого педінституту, одночасно (1914) – Вищих жіночих сільсько-господарських курсів у Петрограді. З 1916 р. О.В. Палладін – професор фізіології Харківського інституту сільського господарства і лісництва, 1920-1931 – зав. кафедрою біохімії Харківського медінституту; 1934-1954 – зав. кафедрою біохімії Київського університету. З 1925 р. О.В. Палладін – директор заснованого за його ініціативою Українського біохімічного інституту в Харкові (з 1931 – Інститут біохімії АН УРСР у Києві). 1926 р. О.В. Палладін був обраний членом-кореспондентом АН УРСР, отримав вчений ступінь доктора біологічних наук *honoris causa*.

Основні наукові праці Палладіна присвячені вивченню біохімії вітамінів, м'язової діяльності та біохімії нервової системи. Палладін перший в СРСР розпочав біохімічне дослідження вітамінів, синтезував аналог вітаміну К-вікасол, що знайшов широке застосування в медицині. Він встановив біохімічну топографію нервової тканини, заклав основи функціональної біохімії нервової системи. О.В. Палладін – засновник української біохімічної школи, автор підручника з біохімії, засновник і редактор (1926) "Українського біохімічного журналу". Палладін – учасник установчих зборів ООН (1943), член ВУЦВК (1928), депутат Верховної Ради УРСР та СРСР, засновник і голова Українського фізіологічного товариства (1928), голова біохімічного товариства (1958). Нагороджений премією ім. В.І. Леніна (1929), чотирма орденами Леніна, двома орденами Трудового Червоного Прапора, орденами Червоної Зірки та Жовтневої революції.

О.В. Палладін помер 6 грудня 1972 р. у Києві.

Документи особового фонду О.В. Палладіна надійшли до Інституту архівознавства НБУВ з видавництва "Наукова Думка" (1974), від співробітника Інституту біохімії ім. О.В. Палладіна Н.М. Полякової (1985) та з Інституту геологічних наук АН УРСР (1993). Серед матеріалів машинописи, рукописи, верстки наукових праць, автобіографія та біографічні нариси про фондоутворювача, фотопортрети та групові фотографії.

В процесі науково-технічної обробки фонду було сформовано 65 справ за 1938-1985 рр.

Враховуючи невелику кількість справ, на них було складено один опис, який містить такі розділи:

I. Наукові праці та робочі матеріали до них.

II. Біографічні та фотодокументи.

III. Документи про фондоутворювача.

Справи в розділах розміщено за хронологією. Наприкінці розділів з позначкою б/д розміщено справи, дати яких встановити не вдалося.

Передмову склала м.н.с.

Л.Ю.Портнова

Фонд № 30
 Опис № 1 справ фонду
 особового походження
 академіка АН УРСР
 О.В. Палладіна

ЗАТВЕРДЖУЮ
 Директор Інституту
 архівознавства НБУВ
 _____Л.А. Дубровіна

№ п/п	Заголовок справи	Крайні дати	Кіл-ть арк.	Примітки
1	2	3	4	5

Розділ I. Наукові праці та робочі матеріали до них

1.	"Біохемія". Підручник для студентів і лікарів. Друкарський відбиток. 1 док	1938	239	3 прим.
2.	"Біохемія". Підручник для студентів і лікарів. Машинопис з авторськими правками та вставками. Друкований відбиток. Варіант перший, т. 1. 1 док.	1946	259	
3.	Те ж, т. 2.	1946	190	
4.	"Біохемія". Підручник для студентів і лікарів. Машинопис з авторськими правками. Друкований відбиток. Варіант другий. 1 док.	1946	342	
5.	"Исследования по биохимии нервной системы". Стаття та доповідь на Всесоюзному з'їзді фізіологів. Машинопис. Мова рос. 3 док.	21 серпня 1947 – 22 листопада 1948	32	Додається супровідний лист Всесоюзного товариства фізіологів, біохіміків та фармакологів.

1	2	3	4	5
6.	"Амілоліз і фосфороліз в тканині мозоку". Стаття. Машинопис, рукопис. 1 док.	[1948]	18	
7.	"Задачи биохимии в пищевой промышленности". Доповідь. Мова рос. Машинопис з авторськими та редакторськими правками. 1 док.	4 листопада 1950	7	
8.	"Новые данные по углеводному обмену в головном мозге". Доповідь на засіданні сесії АН УРСР. Машинопис. Мова рос. 2 варіанти.	травень 1951	53	
9.	"Обмен веществ в головном мозге при различных функциональных состояниях". Стаття (без закінчення). Машинопис. Мова рос. 1 док.	[1952]	23	
10.	"Развитие науки в Украинской ССР. (К 35-й годовщине Великой Октябрьской социалистической революции)". Доповідь. Машинопис. Мова рос. 1 док.	1952	45	
11.	"Итоги и задачи исследований в области биохимии головного мозга". Стаття. Машинопис з авторськими та редакторськими правками. 1 док.	1954	30	

1	2	3	4	5
12.	"Природа активно діючих речовин в екстрактах з консервованої трупної шкіри". Стаття у співавторстві. Машинопис з авторськими правками. 1 док.	1954	21	
13.	"Биохимия головного мозга". Доповідь на IV Міжнародному біохімічному конгресі у Брюселі. Машинопис. Мова рос. 1 док.	1955	40	
14.	"Применение радиоактивных изотопов для исследований в области функциональной биохимии мозга". Стаття та доповідь на Міжнародній конференції у Женеві по мирному використанню атомної енергії. Машинопис. Мова рос. 2 док.	1955	33	
15.	Передмова до збірника статей з проблем вітамінології (у співавторстві з Р.В. Чаговцем). Машинопис з авторськими правками. Мова рос. 1 док.	[не раніше 1955]	2	
16.	"Биохимические процессы в головном мозге при различном функциональном состоянии". Стаття та доповідь. Машинопис. Друкарський відбиток. Мова рос. 2 док., 2 вар.	1955-1956	60	

1	2	3	4	5
17.	"Применение радиоактивных изотопов для исследований в области функциональной биохимии мозга". Стаття. Машинопис з авторськими правками. Мова рос. 1 док.	1956	22	
18.	"На наукових з'їздах в Данії і Бельгії". Стаття. Машинопис з авторськими правками. Мова рос., укр. 1 док.	[не раніше 1956]	31	
19.	"Изучение с помощью радио-изотопов обмена белков, нуклеино-вых кислот и гликогена в головном мозге и периферическом нерве". Стаття. Машинопис з авторськими правками. Мова рос. 1 док.	1957	20	
20.	"Белки головного мозга и периферических нервов и их обмен". Доповідь. Машинопис з авторськими правками. Мова рос. 1 док.	[1957]	19	
21.	"Сравнительное изучение белков мозга и нерва". Стаття. Машинопис з авторськими правками. Мова рос. 1 док.	[1957]	15	

1	2	3	4	5
22.	"Застосування методу електрофорезу на агар-агарі для розділення розчинних білків нервової тканини". Стаття у співавторстві з М.Н. Поляковою. Машинопис. Мова рос., укр. 2 варіанти.	[1957]	12	
23.	"К изучению белков нервной системы". Доповідь в Польській Академії наук. Машинопис. Мова рос. 1 док.	грудень 1958	9	
24.	"Про вплив голодування на білки головного мозку". Стаття у співавторстві. Машинопис з авторськими правками. 1 док.	1958	14	
25.	"К изучению белков нервной системы". Доповідь у співавторстві. Машинопис. Мова рос., франц. 1 док.	1958	9	
26.	"Белки нервной системы и их обмен". Стаття та робочі матеріали. Машинопис з авторськими правками. Мова рос. 1 док.	Січень 1958	46	
27.	"Биохимия нервной системы". Стаття та робочі матеріали. Машинопис з авторськими правками. Друкарський відбиток. 1 док.	1958	142	

1	2	3	4	5
28.	"Радиоактивные изотопы в биохимии нервной системы". Стаття. Машинопис з авторськими правками. Мова рос. 1 док.	[не раніше 1959]	33	
29.	"Биохимия головного мозга". Варіанти статті. Автограф, машинопис з авторськими правками. Мова рос. 2 вар.	1950-ті pp	83	
30.	"Распределение некоторых ферментов между внутриклеточными компонентами головного мозга". Доповідь на V Міжнародному біохімічному конгресі. Машинопис з авторськими правками. Мова рос. 1 док.	1961	7	
31.	"Обмен веществ в головном мозге при возбуждении и торможении". Стаття і робочі матеріали. Машинопис з авторськими правками. Окремий відбиток. Мова рос. 3 вар.	1962	88	
32.	"Обмен белков во внутриклеточных структурах ткани головного мозга". Доповідь на 3-й Міжнародній конференції по мирному застосуванню атомної енергії. Висновок на доповідь Відділу біохімії, біофізики та фізіології АН УРСР та супровідний лист. Машинопис; ілюстрації. Мова рос. 3 док.	13 березня 1964	25	

1	2	3	4	5
33.	"Деаминазы внутриклеточных структур головного мозга". Доповідь, реферат доповіді, довідка та акт експертної комісії Інституту біохімії АН УРСР про відсутність в доповіді державної таємниці. Машинопис з авт. правками. Мова рос., англ. 5 док.	грудень 1965	17	
34.	"Вопросы биохимии нервной системы". Збірник статей. Машинопис з авторськими правками. Мова рос. 9 док.	1965	266	
35.	"Вопросы биохимии нервной системы". Монографія. Машинопис з редакторськими правками та вставками. Мова рос. 1 док.	1965	362	
36.	"Функциональная биохимия нервной системы". Стаття. Машинопис з авторськими правками. Мова рос. 1 док.	[1965]	3	
37.	"Основи біохімії пам'яті". Стаття та робочі матеріали. Автограф, машинопис з авторськими правками. Мова рос., укр. 1 док.	[1966]	184	

1	2	3	4	5
38.	"Биохимия головного мозга и психотропные вещества". Стаття та робочі матеріали. Машинопис з авторськими правками. Мова рос. 2 вар.	[1966]	68	
39.	"Внедрение меттионина S ³⁵ в белки различных структурных элементов клеток полушарий головного мозга и мозжечка". Стаття. Машинопис з авторськими правками. Мова рос. 1 док.	14 травня 1971	9	
40.	"Специфические для нервной системы кислые белки". Стаття та робочі матеріали. Машинопис.Окремий відбиток. Мова рос. 2 док.	1971	37	
41.	"Белки головного мозга и их обмен". Монографія у співавторстві. Т.1. Машинопис з редакторськими правками. Мова рос. 1 док.	1972	272	
42.	"Белки головного мозга и их обмен". Монографія у співавторстві. Т.2. Машинопис з редакторськими правками. Мова рос. 1 док.	1972	278	

1	2	3	4	5
43.	"Белки головного мозга и их обмен". Монографія у співавторстві. Верстка з редакторськими правками. Мова рос. 1 док.	1972	314	
44.	"Распределение некоторых ферментов между внутриклеточными образованиями головного мозга". Стаття та робочі матеріали до неї. Машинопис з авторськими правками. Мова рос. 1 док.	Б/д	8	
45.	"Белки нервной системы, их обмен и роль в нервной деятельности". Стаття. Машинопис з редакторськими правками. Мова рос. 2 варіанти.	Б/д	51	
46.	"Итоги и задачи исследований в области биохимии головного мозга". Стаття. Машинопис з авторськими правками. 1 док.	Б/д	31	
47.	Стаття про вивчення складу білків головного мозку. Машинопис з авторськими правками. Мова рос. 1 док.	Б/д	20	

1	2	3	4	5
48.	"Влияние ипразида на биохимические процессы в головном мозге". Стаття. Машинопис з авторськими правками та вставками. Мова рос. 1 док.	Б/д	11	
49.	"Распределение некоторых ферментов между внутриклеточными компонентами головного мозга". Стаття. Машинопис з авторськими правками. 1 док.	Б/д	15	
50.	"Исследование белков нервной системы". Стаття. Машинопис з авторськими правками. Мова рос. 1 док.	Б/д	25	
51.	"Repartition de urtains enzyme clans les elements cellulaires du cerveau". Стаття. Машинопис. Мова франц. 1 док.	Б/д	7	
52.	"Обмен белков в нервной системе". Стаття. Машинопис. Мова рос. 2 варианты.	Б/д	34	

1	2	3	4	5
53.	"Обновление белков в центральной нервной системе при различном функциональном состоянии". Стаття. Машинопис, рукопис. Мова рос. 1 док.	Б/д	7	
54.	"Интенсивность обмена белковых веществ в различных отделах центральной нервной системы в норме, при авитоминозе и голодании". Стаття. Машинопис. Мова рос. 1 док.	Б/д	4	
55.	"Борьба с кровотечениями с помощью витамина К. Стаття. Машинопис. Мова рос. 1 док.	Б/д	3	
56.	Стаття про роль білків головного мозку (без закінчення). Машинопис з авторськими правками. 1 док.	Б/д	11	
57.	Ілюстративні документи (графіки, таблиці) до наукових праць з питань біохімії. Фотопозитиви на склі. 59 док.	Б/д		

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

II. Біографічні і фотодокументи

58. Автобіографія. [1945]
Машинопис.
Мова рос.
1 док.
59. Фотопортрети О.В. Палладіна. [1930-ті,
8 док. 1950-1960pp.]
60. Групові фото О.В. Палладіна. [1930-1940-і
9 док. pp.]
61. Лист Президента Академії наук [не пізніше 1
УРСР О.В. Палладіна члену-
кореспонденту АН СРСР М.Л.
Садовському про проведення у
Львові науковій сесії з проблеми
"Строение и развитие Земли".
Автограф.
1 док.

III. Документи про фондоутворювача

62. "Президент Академії наук [не раніше 5
УРСР академік Олександр
Володимирович Палладін"
Біографічний нарис.
Друкарський відбиток.
1 док. 1946]
63. А.М. Утєвський. 1955 68
"Академик Александр Влади-
мирович Палладин. Краткий
очерк жизни и деятельности".
Машинопис з редакторськими
правками.
Мова рос.
1 док.
64. Некрологи, присвячені О.В. 8-9 грудня 2
Палладіну. 1972
Витяги з газети "Вечірній
Київ".
2 док.

1	2	3	4	5
65.	Документи про вшанування 100-річчя від дня народження О.В. Палладіна (книга Н.Поляковой, Я.Білика "А.В. Палладин. Документи и фотографии"; запрошення АН УРСР на наукові конференції, ювілейні конверти з зображенням О.В. Палладіна та ін.). 8 док.	1985	92	3 конв.

Всього до даного опису внесено 65 (шістдесят п'ять) справ з № 1 по 65 за 1938-1985 роки.

Опис склав м.н.с.

Л.Ю. Портнова